

DECREET DIENSTENCHEQUES

Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen, Wetstraat 34-36, 1040 Brussel

W www.serv.be - T +32 2 209 01 11 - E info@serv.be

Adviesvraag	Ontwerp van decreet tot wijziging van de wet van 20 juli 2001 tot bevordering van buurtdiensten en -banen en het decreet houdende sociaalrechtelijk toezicht van 30 april 2004
Adviesvrager	Jo Brouns - Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw
Ontvangst adviesvraag	10 juli 2023
Decretale opdracht	SERV-decreet 7 mei 2004 art. 20 (SAR-functie)
Goedkeuring raad	4 september 2023
Contactpersoon	Linde Buysse lbuyse@serv.be

De heer Jo Brouns

Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw

Ellipsgebouw

Koning Albert-II laan 35

1030 Schaarbeek

Advies decreet dienstencheques

Mijnheer de minister

Met voorliggend voorontwerp van decreet wil de Vlaamse Regering een regelgevend kader voorzien om goede werkomstandigheden van de dienstenchequewerknemer te verzekeren en om meer transparantie en duidelijkheid te verschaffen aan de gebruiker over de kosten en de regelgeving van toepassing op de sector. De dienstenchequesector heeft immers een bijzondere werkplek: de werkgever kan er geen permanent toezicht uitoefenen aangezien er, zonder akkoord van de gebruiker, geen vrije toegang is tot de woning en dus de werkplek. Bovendien stelt de Vlaamse sociale inspectie vast dat er ten huize van de gebruiker enkele elementaire verplichtingen met betrekking tot de dienstenchequeregelgeving niet altijd worden nageleefd.¹

Volgende zaken worden daarom opgenomen in het decreet:

- de verplichting aan erkende ondernemingen om de gebruiker te informeren en te wijzen op de algemene wettelijke verplichtingen
- de verplichting aan erkende ondernemingen om een schriftelijke overeenkomst af te sluiten in het geval er andere kosten worden aangerekend dan de dienstencheque voor de dienstverlening
- de verplichting aan erkende ondernemingen om binnen de maand na de uitvoeringsdatum van de prestatie van huishulp van huishoudelijke aard deze te registreren
- de uitbreiding van de erkenningsvoorwaarde voor erkende ondernemingen naar naleven van alle sociale en fiscale regelgeving
- een kader voor de verwerking en uitwisseling van persoonsgegevens
- de nodige aanpassingen omdat de dienstencheques enkel nog elektronisch zullen bestaan en niet langer in papieren vorm.

¹ bijvoorbeeld dienstenchequewerknemers die gaan poetsen bij familieleden, die in de praktijk de professionele ruimtes van de woning poetsen, ... : zie Jaarverslag Vlaamse Sociale Inspectie 2022 (p. 31-33): <https://www.vlaanderen.be/publicaties/jaarverslag-vlaamse-sociale-inspectie>.

Hierover vraagt u advies aan de SERV.

De Vlaamse sociale partners vinden het belangrijk dat de Vlaamse Regering stappen zet om tegemoet te komen aan de bekommernissen over het welzijn en de werkomstandigheden van de dienstenchequewerknemer en de gebruiker beter wil informeren. Voor hen is dit een belangrijk dossier. In 2021 ging er 1,2 miljard van de Vlaamse middelen naar het systeem van de dienstencheques waar er 755.201 personen gebruik van maakten.² In de sector waren in 1.179 erkende ondernemingen 117.178 werknemers tewerkgesteld, veelal met een kwetsbaar profiel. Hierbij merken de Vlaamse sociale partners op dat het meest recente Jaarrapport over het Vlaamse dienstenchequestelsel dateert van 2021. **Ze vragen dan ook om werk te maken van een actueel jaarrapport.**

Wat betreft de volledige **omschakeling naar elektronische dienstencheques**, verwijzen de Vlaamse sociale partners naar hun advies 'Digitalisering dienstencheques' waarin ze vroegen om **voldoende alternatieven te voorzien** voor minder digitaal onderlegde gebruikers en ervoor te zorgen dat **deze digitalisering niet kostenverhogend is voor erkende ondernemingen en dienstenchequewerknemers.**³

Bovendien hadden de Vlaamse sociale partners graag meer duidelijkheid over het volgende element dat nog in een BVR wordt uitgewerkt: *de Vlaamse Regering dient nog te bepalen hoe de erkende onderneming de gebruiker moet informeren over de wettelijke verplichtingen ten aanzien van de dienstenchequewerknemer* (art. 2, 7°, l). Zolang die bijhorende bepaling niet duidelijk is, is de draagwijdte hiervan moeilijk in te schatten.

Over de wijze waarop de erkende onderneming de gebruiker moet informeren en hoe het decreet verder moet worden uitgewerkt, hebben de Vlaamse sociale partners een verschillende opvatting. Hieronder geeft elke bank haar insteek.

Hoogachtend

Pieter Kerremans
administrateur-generaal

Caroline Copers
voorzitter

² Zie Jaarrapport 2021, kerncijfers van het Vlaamse dienstenchequestelsel (p.11): https://as-sets.vlaanderen.be/image/upload/v1674251885/Jaarrapport_Dienstencheques_2021_skza18.pdf.

³ Advies Digitalisering dienstencheques van 30 januari 2023: <https://www.serv.be/node/15564>.

1. Standpunt werkgeversorganisaties

Met betrekking tot de verbintenis van erkende ondernemingen om de gebruiker te wijzen op de algemeen wettelijke verplichtingen als de activiteiten uitgevoerd worden in de woonplaats van de gebruiker, stelt het decreet dat de Vlaamse regering nog zal bepalen op welke wijze dit dient te gebeuren. **De werkgeversorganisaties benadrukken dat voor de uitvoering hiervan het belangrijk is in dialoog te gaan met de werkgeversorganisaties van de sector om te komen tot werkbare voorstellen die bijdragen tot dit doel.** Gelet op de preciaire financiële situatie van de ondernemingen in de sector is het eveneens belangrijk dat **bijkomende maatregelen zo budgetneutraal mogelijk zijn.**

2. Standpunt werknemersorganisaties

In 2022 hebben de regionale directies van toezicht op het Welzijn op het Werk een inspectiecampagne uitgevoerd bij ondernemingen in de dienstenchequesector. 159 van de 175 erkende ondernemingen waren in overtreding. Het onderzoek bevestigt de klachten van de huishoudhulpverleners en hun preciaire situatie op het vlak van welzijn op het werk. Dit is onaanvaardbaar voor een sector van meer dan 100.000 werknemers die volledig door de Vlaamse overheid wordt gesubsidieerd.

De werknemersorganisaties vragen daarom aan de minister om in het decreet volgende zaken op te nemen:

- **Een verplicht plaatsbezoek.** Het decreet (art. 2, 7°, 1) stelt dat: *de Vlaamse Regering nog dient te bepalen hoe de erkende onderneming de gebruiker moet informeren over de wettelijke verplichtingen ten aanzien van de dienstenchequewerknemer.* Het is de erkende onderneming die de verantwoordelijkheid draagt voor haar werknemers en erop moet toezien dat de dienstencheque werknemer in veilige en goede arbeidsomstandigheden kan werken. De enige manier om dit te verwezenlijken is door het plaatsbezoek verplicht te maken en in te schrijven in het decreet. Vandaag wordt immers vastgesteld dat dergelijke plaatsbezoeken in Vlaanderen veel te weinig gebeuren terwijl enkel via het plaatsbezoek een goed beeld kan worden verkregen over de werkomgeving van de dienstenchequewerknemer. Ook de inspectie van financiën en de sociale inspectie zijn ervan overtuigd dat een verplicht plaatsbezoek noodzakelijk is. Bovendien moet het niet plaatsvinden van een plaatsbezoek dan ook gesanctioneerd kunnen worden.
- **De verplichting tot schriftelijke overeenkomst bij elke nieuwe gebruiker.** De Vlaamse regering wil met dit decreet ook een verplichting invoeren voor het opstellen van een schriftelijke overeenkomst indien er extra kosten worden aangerekend naast een dienstencheque per gepresteerd arbeidsuur voor de dienstverlening. In de eerste plaats is de

werknemersbank van mening dat een schriftelijke overeenkomst steeds moet worden opgemaakt met een nieuwe klant. De werknemersbank vraagt om in deze schriftelijke overeenkomst volgende zaken op te nemen: de minimumvereisten van alle algemene wettelijke verplichtingen van de dienstenchequeregeling en de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk. Uit de schriftelijke overeenkomst moet duidelijk zijn wie verantwoordelijk is voor wat. Dit om het vermijden dat de dienstenchequewerknemer tussen twee vuren komt te staan (gebruiker vs. dienstencheque-onderneming). In tweede instantie vraagt de werknemersbank dat de Vlaamse regering actie onderneemt om deze extra kosten te beperken en te verbieden dat deze extra kosten worden ingezet voor enig vermogensvoordeel van de aandeelhouders.

- **Het ontwikkelen van minimumvereisten voor gebruikt materiaal en kuisproducten.** Daarnaast vraagt de werknemersbank dat de Vlaamse regering minimumvereisten ontwikkeld met betrekking tot het materiaal en de producten die gebruikt worden door de dienstenchequewerknemers. Dit kan ook opgenomen worden in de schriftelijke overeenkomst.
- **Een evenredige handhaving.** De werknemersbank vraagt om de sanctionering niet enkel af te stemmen op de ernst van de inbreuk maar ook de grootorde van het bedrijf in rekening te nemen. Momenteel wordt een grens opgelegd, maximaal een honderdvoud van de maximumgeldboete, indien er geen registratie volgt van de prestatie binnen de maand na de uitvoering. Hierdoor worden kleinere dienstencheque-ondernemingen zwaarder gesanctioneerd dan grotere.

De Vlaamse regering heeft een belangrijke verantwoordelijkheid ten aanzien van de dienstenchequewerknemers daar zij de sector subsidiëren met 1,2 miljard (in 2021) van de Vlaamse middelen (d.i. de helft van het totale budget dat naar het Vlaams arbeidsmarktbeleid gaat). De overheid beschikt over een essentiële hefboom om het statuut van de huishoudhulpen te verbeteren en te voorzien in kwalitatieve jobs.